

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำนำ

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการดำเนินการในช่วงที่สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกกำลังให้ความสนใจการพัฒนาอาจารย์ให้พร้อมอาชีพทั้งด้านการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการพลิกบทบาทของคณาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ให้มีความสามารถในการเรียนรู้ ได้ตลอดชีวิต สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและในระดับสากล และเพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาบนพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตโดยใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเป็นเครื่องมือ การพัฒนาและการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 การปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และกรอบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพของต่างประเทศ โดยได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารและคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในการเข้าร่วมประชุมหารือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคณาจารย์ทางด้านการเรียนการสอนเป็นระยะๆ ซึ่งจะสามารถทำให้เห็นพัฒนาการของอาจารย์ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษา นำไปใช้เป็นหลักคิดในการพัฒนารายละเอียดที่จะส่งเสริมคุณภาพของคณาจารย์ตามความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาฉบับนี้ จะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการส่งเสริมนโยบายการจัดการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติได้ด้วยอาจารย์ที่มีความเป็นมืออาชีพทั้งด้านการเรียนการสอน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพแล้ว ยังจะเป็นรางวัลแห่งความภาคภูมิใจของสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณาจารย์มีคุณภาพ สามารถเทียบเคียงได้กับอาจารย์มืออาชีพของสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วย

(นายสุภัทร จำปาทอง)

เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (รองศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

1. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(รองศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร)	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กัลยา ติงศภักดิ์	ประธานอนุกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์จุฑามาส ศตสุข	รองประธานอนุกรรมการ
4. ศาสตราจารย์ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ	อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์	อนุกรรมการ
6. รองศาสตราจารย์อานูภาพ เลขะกุล	อนุกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช เลิศไพฑูรย์พันธ์	อนุกรรมการ
8. อาจารย์ชเนนทร์ มั่นคง	อนุกรรมการ
9. อาจารย์กลางใจ สิทธิถาวร	อนุกรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางสาวนุชนภา รื่นอบเชย)	อนุกรรมการ
11. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา	อนุกรรมการและเลขานุการ
12. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา	ผู้ช่วยเลขานุการ
13. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา	ผู้ช่วยเลขานุการ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาขอขอบคุณแหล่งข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางฯ ได้แก่ UK Professional Standard Framework ของสหราชอาณาจักร Australian Professional Standard for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี PSU Teaching Professional Standards Framework ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสรุปผลการเสนอแนะข้อคิดเห็นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ภาค ในโครงการ “TQF and the Development of Professional Standards Framework” ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน – 22 พฤษภาคม 2558

บทนำ

การส่งเสริมให้อาจารย์มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นมานานแล้วในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกเป็นจำนวนมาก ในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมฯ นี้ จึงศึกษาจากประสบการณ์การนำไปใช้ของสหราชอาณาจักร และของประเทศออสเตรเลีย ตลอดจนจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยบางแห่งที่ได้มีการริเริ่มนำไปจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ของตน การจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอุดมศึกษาของไทยที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) และแนวคิดการศึกษาไทย 4.0 (Education 4.0) ประกอบกับปัจจุบันในสถาบันอุดมศึกษามีอาจารย์รุ่นใหม่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเทคนิค แนวทาง และวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม เป็นอาจารย์มืออาชีพที่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานี้ เป็นเพียงการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษานำไปเป็นแนวทางหรือแบบอย่างในการพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปรัชญา วัตถุประสงค์ และบริบทของแต่ละสถาบันต่อไป

การดำเนินการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการที่มุ่งเป้าหมายไปสู่มาตรฐานผลการเรียนรู้ดังกล่าว และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดองค์ประกอบและสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการศึกษา รวมทั้งปัจจัยสู่ความสำเร็จที่เกี่ยวข้อง อาทิ การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ทั้งในส่วนของดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเอง และการดำเนินโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินโครงการความร่วมมือกับสหภาพยุโรป (EU) ในโครงการ “TQF and the Development of Professional Standards Framework” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นมืออาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทั้งในด้านศาสตร์ในสาขา ด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และทัศนคติที่ต้งามในความเป็นอาจารย์มืออาชีพ โดยสหภาพยุโรปได้มอบหมายให้ Mr. Gerard Madill ผู้เชี่ยวชาญจากสหราชอาณาจักรเข้าร่วมในโครงการดังกล่าว และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่สถาบันอุดมศึกษาใน 4 ภูมิภาค มีผู้บริหารและคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศเข้าร่วมประชุมรวมประมาณ 800 คน ที่ประชุมได้ศึกษาประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญจากสหภาพยุโรป เรื่องกรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพของสหราชอาณาจักร (United Kingdom Professional Standards Framework; UKPSF) และได้ร่วมกันแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกรอบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพในบริบทของอุดมศึกษาไทย

จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าว มีข้อเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำกรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพที่เป็นกรอบกลางเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาที่สนใจได้มีแนวทางในการพัฒนากรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพตามบริบทของตนเองด้วยความสมัครใจ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำ (ร่าง) กรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพของไทย เสนอคณะอนุกรรมการส่งเสริมและติดตามการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 5/2559 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2559 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการ โดยให้ชื่อว่ากรอบมาตรฐานอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน และเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อนำข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมาขยายผลและจัดทำเป็นแนวทางอย่างเป็นทางการ

คณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2560 ได้พิจารณาแล้ว มีมติให้ความเห็นชอบโดยมีข้อสังเกตว่าการกำหนดเป็นกรอบมาตรฐานอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการจัดทำมาตรฐานที่มาจำกัดการทำงาน หรือเป็นหลักเกณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะมากเกินไป การพิจารณาสมรรถนะของอาจารย์ควรพิจารณาในภาพรวม เป็นการส่งเสริมและสนับสนุน และควรเป็นเพียงแนวทางการส่งเสริมให้อาจารย์มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การทำหน้าที่อาจารย์มืออาชีพที่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าจะต้องกำหนดเป็นมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ฯ จึงเห็นควรให้มีการปรับเปลี่ยนชื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560 มีมติให้ความเห็นชอบการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการจัดทำแนวทางฯ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการ โดยการศึกษาแนวคิดของ UK Professional Standard Framework (UKPSF) ของสหราชอาณาจักร และ Australian Professional Standard for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย ตลอดจนการศึกษาจากประสบการณ์การพัฒนา อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามแนวคิด ของ UKPSF และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งพัฒนาตามแนวคิดของ Australian Professional Standard for Teachers

UKPSF กำหนดมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Areas Activity, Knowledge และ Professional Value และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Associate Fellow, Fellow, Senior Fellow และ Principal Fellow ซึ่งสอดคล้องและมีแนวความคิดใกล้เคียงกับ Australian Professional Standard for Teachers ที่กำหนดมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Professional Knowledge, Professional Practice และ Profession Engagement โดยมีระดับมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Graduate, Proficient, Highly Accomplished และ Lead

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้จัดทำ KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาอาจารย์โดยศึกษาจาก แนวความคิดของ UKPSF ซึ่งกำหนดให้มีมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ 3 ด้าน คือ Core Knowledge, Areas of Activity, และ Professional Values และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Beginner, Competent, Proficient และ Mastery สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำ PSU Teaching Professional Standards Framework โดยศึกษาจากแนวความคิดของ Australian Professional Standard for Teachers โดยกำหนดให้มี มาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ 3 ด้าน คือ Professional Knowledge, Professional Practices , และ Professional Values และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Fellow Teacher (ดรณาจารย์), Professional Teacher (วิชาจารย์), Scholarly Teacher (สามัตถิยา-จารย์) และ Masterly Teacher (สิกขาจารย์)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ศึกษาแนวคิดจากของสหราชอาณาจักร และของประเทศ ออสเตรเลีย รวมทั้งประสบการณ์การริเริ่มนำไปใช้ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำไปสู่การจัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “TQF and the Development of Professional Standards Framework” ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน – 22 พฤษภาคม 2558 โดยความร่วมมือกับสหภาพ ยุโรปในการส่งผู้เชี่ยวชาญมาเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนา เป็นกรอบในการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ภาค ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง และได้ข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียน การสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดให้มี 3 องค์ประกอบคือ ด้านองค์ความรู้ (Knowledge) ด้านสมรรถนะ (Competencies) และด้านค่านิยม (Values) และมีระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับที่ 2 ระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสากลดังกล่าวข้างต้น และจะสามารถ นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชา
- 1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะ (Competencies) ประกอบด้วย 4 มิติ คือ

- 2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม (Values) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 ดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบข้างต้น กำหนดให้มีระดับของคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบ จำนวน 4 ระดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใน 4 ระดับมีดังนี้

ระดับที่ 1

เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของตนและประยุกต์ใช้ได้ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้เบื้องต้น สามารถออกแบบกิจกรรม จัดบรรยากาศ ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร

ระดับที่ 2

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 1 ที่มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน และติดตามความก้าวหน้าของความรู้ในศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่เพื่อนอาจารย์ในศาสตร์ได้ และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ภายในองค์กร

ระดับที่ 3

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 2 ที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะในระดับองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ และนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ระดับที่ 4

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 3 ที่เป็นผู้นำในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ และนานาชาติ เป็นผู้นำเชิงนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ตารางแสดงความสัมพันธ์ของระดับสมรรถนะและประสิทธิภาพของแต่ละองค์ประกอบ

	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
1. องค์ความรู้ (Knowledge)				
1.1 องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาของตน	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายแนวคิด และหลักการสำคัญ ของเนื้อหา/เรื่อง/วิชาที่สอน พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้ จัดลำดับและเชื่อมโยงหัวข้อที่สอนได้อย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 1 ติดตามองค์ความรู้ที่ทันสมัย วิเคราะห์และนำมาใช้อย่างเหมาะสม ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เพื่อนอาจารย์ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 2 ประเมินแนวคิด หลักการสำคัญในศาสตร์ที่สอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ บูรณาการความรู้ของศาสตร์ที่สอนกับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 3 สร้างองค์ความรู้ใหม่ คาดการณ์หรือประเมินทิศทางความก้าวหน้าของศาสตร์
1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> อธิบายจิตวิทยาการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ ระบุวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ เลือกวิธีวัดและประเมินผลเบื้องต้น ที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 1 วิเคราะห์ภูมิหลังและศักยภาพของผู้เรียนเพื่อนำไปออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผลการเรียนรู้และกลุ่มผู้เรียน ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ให้แก่เพื่อนอาจารย์ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 2 ประเมินวิธีจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล บูรณาการการจัดการเรียนการสอนระหว่างวิชา/ศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้ความสามารถระดับ 3 สร้างความรู้/ นวัตกรรม ในศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ หรือ ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ให้แก่เพื่อนภายนอกองค์กรได้

	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
2. สมรรถนะ (Competencies)				
2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ออกแบบกิจกรรม และใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ประสานงานกับผู้สอนร่วมในรายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ และทบทวนเนื้อหาที่สอนร่วมกัน นำผลการประเมินโดยผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 1 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนอาจารย์ในต่างสาขาวิชา ในศาสตร์เดียวกัน หรือ เป็นวิทยากรในด้านการออกแบบกิจกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในต่างสาขาวิชา ในศาสตร์เดียวกัน หรือ สถาบันอื่นนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 3 เป็นผู้นำการออกแบบการเรียนรู้ในต่างศาสตร์ เป็นวิทยากรในด้านการออกแบบกิจกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในต่างศาสตร์
2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและระดับของผู้เรียน ประสานงานการจัดรูปแบบการเรียนรู้กับผู้สอนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณานำผลการประเมินจากเพื่อนอาจารย์มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 1 กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรมหรือความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 2 นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 3 เป็นผู้นำ หรือผู้สร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ หรือนานาชาติ ผลักดันให้เกิดนโยบายหรือกลยุทธ์ระดับองค์กรที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> จัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมจากผู้เรียน ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการพัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 1 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน วินิจฉัยปัญหาของผู้เรียนและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 2 จัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงหรือพื้นที่จริง ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 3 เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับองค์กร <u>หรือ</u> เป็นที่ปรึกษาในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้
2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> ออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ประเมินความก้าวหน้า (formative) และประเมินผลสัมฤทธิ์ (summative) ของผู้เรียน กำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 1 วัดและประเมินผลโดยใช้วิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 2 ประเมินวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้นำในการออกแบบการวัดและประเมินผลในระดับหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> มีสมรรถนะระดับ 3 เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับองค์กร <u>หรือ</u> ให้คำปรึกษาในการกำหนดนโยบายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. ค่านิยม (Values)				
3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รับฟังเสียงสะท้อนจากผู้เรียนและนำมาพัฒนาตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในองค์กร รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมวิชาชีพเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 2 เป็นที่เล็ง และผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพ อาจารย์ในองค์กรในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 3 มีส่วนร่วมและอุทิศตนให้กับการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ภายนอกองค์กร <u>หรือ</u> เป็นผู้ชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในระดับประเทศ

	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
3.2 ดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 1 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ในองค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 2 เป็นที่เลื่อมใสและผู้นำเชิงนโยบายด้านจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ 	<ul style="list-style-type: none"> มีคุณลักษณะระดับ 3 มีส่วนร่วม อุทิศตน และเป็นแบบอย่างให้กับการพัฒนาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เอกสารอ้างอิง

1. UK Professional Standard Framework ของสหราชอาณาจักร
2. Australian Professional Standard for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย
3. KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
4. PSU Teaching Professional Standards Framework ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ข้อเสนอแนะการนำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ

1. สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดย
 - 1.1 พัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนสู่อาจารย์มืออาชีพ
 - 1.2 ใช้ประกอบการบริหารบุคลากรสายวิชาการ การส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาจารย์ การสร้างเส้นทางความก้าวหน้า (career path)
 - 1.3 ด้านอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันอุดมศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ความรู้ และส่งเสริมการนำแนวทางนี้ไปใช้ให้เกิดความพัฒนาอย่างยั่งยืน อาทิ สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ร่วมมือกับสมาคมเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education) หรือที่เรียกโดยย่อว่า ควอท : Thai POD Network จัดหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหน่วยงานพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น
3. ใช้อ้างอิงเพื่อให้เกิดเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมทั่วทั้งองค์กรและประเทศ เช่น
 - 3.1 ในการกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
 - 3.2 ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนในองค์ประกอบคุณภาพของการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับหลักสูตร
 - 3.3 ในการประเมินผลการสอนในการขอตำแหน่งทางวิชาการ เป็นต้น
4. มีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางนี้ไปใช้